

VECSÉSI TÜNDÉRKERT ÓVODA

OM:033046

2220 Vecsés, Halmy József tér 1/a

Tel: 30/668-7006

2220 Vecsés, Halmy József tér 1/a

Tel: 30/668-7006
fax: 29/350-514

Tevékenységek központú adaptált Pedagógiai Program

Tartalomjegyzék

1. Az óvoda jellemző adatai	4
2. Bevezetés.....	5
2.1. A tevékenységközpontú nevelés célja és feladatai	5
2.2. Az óvoda tárgyi feltételei	5
2.3. Az óvoda személyi feltételei.....	6
2.4. Óvodai ünnepek, megemlékezések	6
3. Óvoda tevékenységközpontú programjának cél- és feladatrendszere ..	7
3.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében	7
3.2. A tevékenység szerepe a nevelési cél érdekében	8
3.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	8
3.4. Az egészséges életmódra nevelés	9
3.4.1. Szomatikus nevelés feladatai	9
3.4.2. A pszichohigiénés nevelés feltételei	10
3.4.3. A szociohigiénés nevelés feladatai	10
4. A tudatos fejlesztés feltételei	11
5. A fejlesztés tartalma	12
5.1. Játék, és tevékenységen keresztül biztosított ismeretszerzés	13
5.2. Társas, közösségi tevékenység	14
5.3. Szocializáció	17
5.4. Munkatevékenység	17
5.5. Szabadidős tevékenység	19
6. A komplex foglalkozások rendszere	20
6.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	20
6.1.1. Anyanyelv	20
6.1.2. Környező világ mennyiségi, formai megismerésére nevelés.....	21
7. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások	21
7.1. Természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés	21
7.2. Művészeti tevékenységek	23
7.2.1. Vers- mese	24
7.2.2. Rajzolás, mintázás, kézimunka	24
7.2.3. Ének, zene, énekes játék.....	25
7.3. Mozgás.....	25

8. A nevelés tervezése és időkeretei.....	28
9. Sajátos feladatok	30
9.1. Gyermekvédelem.....	30
9.2. Az ellenőrzés-értékelés.....	30
9.2.1. A gyermekek értékelése	30
9.2.2. A felülvizsgálat eredménye.....	31
Mellékletek	
Esélyegyenlőségi intézkedési terv	32

1. Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése: *Tündéerkert Óvoda*

Az óvoda székhelye: *2220 Vecsés, Halmy József tér 1/a.*

Telefonszáma: *30/ 668 7006 Fax -száma: 06 29 350 514;*

Az óvoda fenntartója: *Vecsés Város Önkormányzatának Képviselő -
testülete*

Az intézmény jogállása: *a helyi önkormányzat költségvetéséből
finanszírozott önállóan működő költségvetési szerv*

Az óvoda csoportjainak száma: *8*

Alapító okirat száma: *652456-5/2016.*

Az óvoda férőhelye: *240 fő*

Az óvoda vezetője: *Szabó Etelka*

2. Bevezetés

Intézményünk 1999. szeptember 01-től felmenő rendszerben vezette be helyi nevelési programját. Ma már minden csoportunk ezzel dolgozik. Fábián Katalin Tevékenységközpontú óvodai nevelési programját adoptáltuk, figyelembe véve helyi adottságainkat.

A program felülvizsgálatát az óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 255/2009. (XI. 20.) Korm. 2011 évi CXCV. 94. törvény a nemzeti köznevelésről
2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról, 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról;
363/2012. (XII. 17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló rendelet teszi indokolttá.

2.1. A tevékenységközpontú nevelés célja és feladatai

A program a gyermeki személyiség középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A célok és feladatok centrumába programunk az együttműködési és érintkezési képességek (kooperáció és a kommunikáció) fejlesztését állítja.

Célunk a 3-7 éves korú gyermekek társadalmi élet gyakorlatára való, magas színvonalú felkészítése, melyben a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által végezzük, és szeretetteljes nevelést biztosítjuk. Programunk a kitűzött nevelési célokat a gyermekek szükségleteinek, tevékenységének és képességeinek figyelembe vételével, egyéni adottságaikból kiindulva, az egyéni bánásmód elvét alkalmazva valósítja meg, így csökkentve a meglévő hátrányokat.

2.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Óvodánk 1999 óta dinamikusan, egyenletesen és célorientáltan fejlődik, mely megmutatkozik a csoportszobák folyamatos felújításában, a mosdók átépítésében, az esztétikus, higiénikus környezet kialakításában valamint a pedagógiai fejlesztést szolgáló eszközök bővítésében és korszerűsítésében.

2011-ben a lakossági igényekhez alkalmazkodva a mellettünk levő iskola épületében telephelyként újabb két csoportszoba (a szükséges kiszolgáló helyiségekkel) került kialakításra.

Az óvodák udvara esztétikus, biztonságos, sokoldalú mozgáskielégítő játékeszközökkel bővült, melyhez sok segítséget kaptunk és folyamatosan kapunk a gyermekek szüleitől, valamint alapítványunkat támogató vállalkozóktól. Terveink megvalósítását több, pályázaton való sikeres részvételünk is elősegítette.

Az intézmény SZMSZ-e, házirendje, tűz és balesetvédelmi terve, vészhelyzet és katasztrófa elhárítási terve, munkavédelmi terve, gyermekvédelmi munkaterve, esélyegyenlőségi terve, Minőségirányítási Programja, valamint az egyéb együtt érvényes külső és belső szabályzatok, segítik az óvoda zökkenőmentes, megbízható működését.

2.3. Az óvoda személyi feltételei

Intézményünkben dolgozó munkatársaink:

- 17 óvodapedagógus,
- 2 pedagógiai asszisztens
- 11 dajka,
- 1 óvodatitkár
- 1 fűtő – karbantartó – kertész
- 1 takarító

(A teljes létszámból két dolgozó csökkent munkaképességű).

A célorientált óvodakép fenntartásához igazítottuk a továbbképzéseket, ennek eredményeképpen négy pedagógusunk rendelkezik másoddiplomával. (Oktatásvezetői, mentálhigiénés, fejlesztőpedagógus, minőségfejlesztési feladatok ellátására), a kötelezően elvégzendő hétévenkénti szakmai továbbképzéseket minden pedagógus elvégezte.

2.4. Óvodai ünnepek, megemlékezések

Az óvodai ünnepek sorában az eredeti tervekkel, elképzelésekkel szemben változtatásokat kezdeményeztünk. A kisgyermek számára nem érthető, érzelmileg nem megközelíthető ünnepeket, illetve megemlékezéseket módosítottuk, mert ezek nem hozhatók közel ehhez a korosztályhoz.

Bevezettünk viszont olyan megemlékezéseket, melyeket a természeti és társadalmi környezettel való ismerkedéshez elengedhetetlenek vélünk. Ezeket az „ÖKO napok” keretében valósítjuk meg, mert így közel állnak a gyermekhez, érzelmileg és értelmileg is megfoghatók számunkra.

Az ünnepeink, megemlékezéseink módosítása a következő:

<i>Ünnepek, megemlékezések</i>	<i>Ünnep vagy megemlékezés szervezése</i>
Születés-és névnapok	Csoportonként
Terményünnep	Óvodai szintű
Állatok világnapja (október 5.)	Csoportonként
Mikulásvárás (december 6.).	Csoportonként
Advent	Csoportonként
Farsang	Csoportonként,
Télkergető	Óvoda szintű
Víz napja (március 22.)	Óvodai szintű
Föld napja (április 22.)	Óvodai szintű
Anyák napja	Csoportonként
Madarak-és fák napja (május 10.)	Óvoda szintű

Gyermeknap	Óvodai szintű
Környezetvédelmi nap (június 5.)	Csoportonként

3. Óvoda tevékenységközpontú programjának cél- és feladatrendszere

3.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek szükségletei életkori szakaszonként és egyénenként változóak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség kialakulásában az őt körülvevő személyi-és tárgyi környezetnek meghatározó funkciója van. Ebben döntő szerepe van a családoknak, mivel az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekekhez, és más-más szerepet szánnak nekik a család életén belül.

A családi nevelés kiegészítőjeként, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során.

Közösségünk innovatív törekvései, pedagógiai nézeteinek széleskörű módszertani szabadságát biztosítja és megköveteléseket csak a gyermek érdekében jelenít meg.

Az óvodapedagógus legfontosabb feladata a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- az egészséges óvodai környezet biztosítása, megteremtése
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése
- teret engedni az önkifejezés, és önértékesítő törekvéseinek természetes, társas kapcsolatok igényeinek kielégítése, nevelve a különbözőségek elfogadására és tiszteletére
- közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, megteremtve a sokszínű mással nem helyettesíthető szabad játéksituációk kialakulását, kialakítását.

Óvodánkban a gyermek igényeit megértéssel fogadjuk. Gondolunk itt a látás- és hallássérült gyermekek fogadására, sőt szobánk elkészültével az asztmás, allergiás és egyéb légúti problémával küszködő gyermekek fogadására.

Óvodánk atmoszférája hozzájárul, hogy a gyermek pozitív érzelmi élményekkel gazdagodjon, megteremtve ezzel az esélyegyenlőség lehetőségét is.

Létrehoztunk egy egységes szokás-szabály rendszert, mely annak érdekében készült el, hogy a gyermekek minden csoportban a maguk életkori sajátosságainak megfelelően élhessék óvodai életüket. A csoportok napirendje rugalmas, mely a gyermeki személyiség kudarcmentes fejlődését segíti, illetve jól megszervezhető, hogy a csoportok ne zavarják egymást.

Az óvodai balesetek megelőzése érdekében a védő-óvóintézkedések a nevelési tervekben fogalmazódnak meg, ezek betartása és betartatása mindenki feladata és érdeke.

Óvodánk dolgozói minden tőlük telhetőt megtesznek az esztétikus, tiszta óvodai környezet megteremtéséért.

Tiszta, rendezett folyosók, mosdók, csoportszobák fogadják a gyermekeket és a szülőket.

Felújított udvaraink tágasak, barátságosak. A gyermekek szabad mozgásigényét, szabad játékát teljes mértékben kielégíti. Az udvari játékok esztétikusak, változatosak.

A 3-7 éves korosztályú gyermekek mozgásfejlődését elősegíti.

3.2. A tevékenység szerepe a nevelési cél érdekében

A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe vennünk a 3-7 éves korú gyermekek önkifejező törekvéseit és az esetleges hátrányok csökkentését. A tevékenységek pedagógiai előkészítése közös feladat az óvodapedagógusok és a dajka nénik számára.

Kiemelkedően fontos a testületi attitűd a program gyakorlati alkalmazása során (a pedagógusok és a dajka nénik összehangolt munkamegosztása). A nevelés eredményessége érdekében őket is teljes mértékben bevonjuk a nevelési feladatok megvalósításába. Fontos tudniuk, hogy semmit se végezzenek el a gyermekek helyett, de mindenben segítsék őket, amikor arra szükségük van.

A dajka nénik teljes jogú segítő nevelőtársaink. Pozitív hozzáállásuk a nevelőmunkához, sikerünk záloga.

3.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenység a kifejlesztendő képességek forrása, hiszen a képességek tevékenység közben fejlődnek, finomulnak. Feladatunk a lehetőségek folyamatos biztosítása a gyermekek szabadon választott tevékenységéhez, mely által készségeik, képességeik kibontakoznak, valamint folyamatos megfigyelés végzése a csoportba járó gyermekek fejlődéséről.

A csoportnapló tartalmazza többek között a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációt (anamnézis, a gondozás, testi, szociális, érzelmi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információk) Kiemelt fejlesztési tervet készítünk a tehetséggondozás támogatására, az 1-1 részképességben elmaradt gyermek felzárkóztatásához.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek a kooperációs- és kommunikációs képességek.

A fejlesztőpedagógiát végzett óvodapedagógusunk minden lehetőséget megragad, hogy a kooperáció és a kommunikáció nyújtotta lehetőségeket a gyermek-felnőtt, és a gyermek-gyermek kapcsolatban zökkenőmentesen működtessék.

Nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott és folyamatos partneri kapcsolat a logopédussal és a hátrányos helyzetű gyermekek érdekében a Családsegítő Szolgálattal, és a Szakértői Bizottsággal.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekeknek a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játéokra.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű, és részképességek fejlődésében elmaradott gyerekekre, valamint a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelésű igényű /látás- és hallássérült/ gyerekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon kellő hatást.
- Valamennyi gyermek képességét önmagához mérten- saját lehetőségeihez viszonyítva- igyekezzen fejleszteni.

3.4. Az egészséges életmódra nevelés

E témakörben megkülönböztetünk szomatikus, pszichohigiénés, valamint szocióhigiénés nevelést. Ezt az eredeti elfogadott nevelési programban még nem így osztottuk fel. Ez a kérdéskör azóta módosult.

3.4.1. Szomatikus nevelés feladatai

- Betegségmegelőzési program,
- baleset-megelőzésre nevelés,
- biztonságos óvodai program kialakítása.

Az óvoda házirendjében, valamint a csoportok nevelési terveiben dokumentáljuk, hogy hogyan biztosítjuk a gyermekek számára a biztonságos, balesetmentes óvodai környezetet.

A betegség megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően minden lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra. Csak -10°C alatt, vagy csapadék esetén maradunk a csoportszobában, amelynek állandó légcseréjéről rendszeresen gondoskodunk.

Az eredményes pályázatnak köszönhetően minden csoport felszereltségéhez hozzátartozik a levegőtisztító, hideg párasító. Óvodánkban a gyerekek egy központi víztisztítón át szűrt vizet fogyasztanak. Egészséges testtartást biztosító kisszéket és légáteresztő ágyat használunk.

A harmonikus, összerendezett mozgást, a testi képességek fejlődését segítik elő az újonnan kialakított, és rendkívül jól felszerelt tornateremben végzett foglalkozások. A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben, és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján- az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve- minden gyermek számára a lehetőséget biztosítjuk.

A gyermekek egészségének megőrzése érdekében jelentős szerepet tölt be az újonnan elkészült fényterápiás só szoba.

3.4.2. A pszichohigiénés nevelés feltételei

- Egészséges életre nevelés,
- stressz elhárítás,
- a gyermekek elleni esetleges erőszakos magatartás elhárítása,
- érzelmi nevelés.

Napirendünk rugalmasan alkalmazkodik a különféle tevékenységek gyakorlásához. Igyekszünk minél több időt eltölteni a szabadban. Foglalkozásaink egy részét is szabadlevegőre természetbe tervezzük. A nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai légkör megóvja a gyermekeket a szükségtelen stressztől. A szokás-szabály rendszer pontosan kijelöli a gyermekek mozgásterét, az általunk biztosított elegendő játéklehetőséget, az óvónő feladatait a gyermeki személyiség optimális, stresszmentes fejlesztéséhez. Az érzelmi nevelés ebben az életkorban jelentős szerephez jut. Óvodába lépéskor még erős a gyermek személyhez (főleg anyához) való kötődése. Legfontosabb feladat az óvodapedagógusok és a dajka nénik személyének elfogadtatása, megszerettetése, a konfliktusok pozitív módon való kezelése. Az óvónő ölelő karja biztonságot nyújt a kisgyermeknek. Fontosnak tartjuk az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentését, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzését, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítását.

3.4.3. A szociohigiénés nevelés feladatai

- Kedvező társas miliő megteremtése,
- kommunikációs, nevelési, érintkezési zavarok kiszűrése,
- szerepfeszültségek oldása,
- egészségpropaganda,
- társadalmi izoláció megelőzése.

Programunk szokás-szabály rendszere lehetőséget ad a különféle társas kapcsolatok (barátságok) elmélyítésére. A vegyes csoportok előnye, hogy folyamatos kooperációra, kommunikációra van lehetőség.

Az egyéni bánásmóddal törekszünk az egyes gyerekek sajátos igényeinek figyelembe vételére. Az eltérő környezetből, kulturális háttérből érkező gyermekek tolerálása, a negatív különbségek csökkentése érvényesül, mivel a különböző kultúrájú családok másként viselkednek.

A sajátos nevelésű igényű kisgyermek gondozása fokozott odafigyelést követel meg, sajátos helyzetükből adódóan. Az elfogadás, az elfogadtatás nevelésünk lényege. A játékban minden gyermeknek lehetősége van a feszültségének oldására, feldolgozására. Nem hagyunk senkit perifériára kerülni. Különböző motivációs lehetőségekkel mindenkit bevonunk a játék, szabadidős és képességfejlesztő tevékenységekbe. Azokat a pozitív tulajdonságokat emeljük ki az egyes gyermekeknél, amikben sikerélményük biztosított. A siker ugyanis fontos mozgatórugója a személyiségfejlődésének.

Az óvoda belső terei

Az óvodaépület helyiségeiknek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jegyeit mutatja, a helyi sajátosságot is tükröző természetes anyagok felhasználása érvényesül. Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van. Sok- sok növényrel a természetsarokban a természet által adott kincsekkel.

A csoportszobák tágasak, világosak. Az elmúlt öt évben tudatosan fejlesztettük a program elvárásai szerint a szükséges játék- és eszközállományt. A gyerekek által használt eszközöket, játékokat körültekintően vásároltuk meg pl.: nincs mérgező festékkel bekenve, nem káros a környezetre. Ezek a beszerzett eszközök a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésére is alkalmasak. Csoportszobáink közül 6-ban van galéria, mely új dimenziót nyit a gyermekek számára a különböző szerepjátékok megvalósításához, újra és újra átéléséhez. A „kuckók” kialakításával tudnak együtt és külön is játszani.

A csoportszobákból való átjárást helyi adottságaink miatt nem tudtuk biztosítani, így ezt a részt a programból kiemeljük.

Óvodánk a következő belső terekkel bővült:

- fejlesztő szoba
- só-szoba
- tornaterem
- lift
- akadálymentesített bejárat
- folyosókon elhelyezett jelzések és fények, amelyek a hallás- és látássérülteket segítik az épületben való eligazodásra
- csoportszobák
- öltözők
- mosdók
- mozgáskorlátozottak részére speciálisan kialakított wc, mosdó
- pelenkázó helyiség.

A takarékosági rendszer kiépített az óvodában (környezetbarát fűtés, napkollektor, energiatakarékos világítás, hideg- meleg kevert csapvíz, a levegő illatosítására gyógynövények, víztisztító berendezés, levegőtisztító, párasító, berendezések minden csoportszobában)

Bevezettük a szelektív hulladékgyűjtést, (pl. papír, műanyag, stb.) kivéve a veszélyes hulladékokat. A gyerekekkel a csoportszobában elhelyezett szelektív hulladékgyűjtőket használjuk. A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés) megvalósul.

Az óvoda udvara

Tágas, megfelelő a napos és árnyékos részek aránya. Az óvoda udvara egyaránt tartalmaz füves, kavicsos, homokos (homokozók), betonos részt. Ez az egészséges életmód feladatainak megvalósítását teszi könnyebbé. Az óvoda udvara mentes a legtöbb allergiát, valamint az esetleges mérgezést és sérülést okozó növényektől. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a madárbarát-, fűszernövény és virágoskert.

Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játéknak. Udvari árnyékolók biztosítottak. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára. A régi balesetveszélyes, vas mászókákat Európai Uniósszövegéből, korszerű fa, sokoldalú mozgáskielégítő játszóvárakra cseréltük. Óvodánk udvara korszerű, esztétikus játékokkal bővült.(fából készült kisvonat, libikóka, hajó, kisház, és rugós játékok).

Az udvaron található betonos terület alkalmas a közlekedési szabályok gyakorlására, elmélyítésére (két- és háromkerekű biciklik, jelzőablak).

Óvodánk szokásaihoz tartozik, hogy minden óvodapedagógushoz egy-egy kijelölt játszóhely tartozik. Itt az óvodapedagógusok a felelősek a gyermekek testi épségéért és a játékeszközökért. A gyermekek az udvar egész területén szabadon mozoghatnak, a kívánt játékokkal játszhatnak.

Óvodánk kerítése és parkolója is fel lett újítva, alkalmassá vált az „élő utca” kialakítására (dekorálással, különböző programok szervezésével).

5. A fejlesztés tartalma

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei a következők szerint határozhatók meg:

- az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése,
- az óvodapedagógus modell szerepe.

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

A gyermekeket saját környezetük, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják. Ezekre az élményekre, tapasztalatokra kell ráépíteni, megtervezni a gyermekei tevékenységeket. A gyermek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján tevékenységközpontú módszerekkel zajlik. Kiterjed a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és interkulturális családokból érkező gyermekek számára.

Az óvodapedagógus modell szerepe

Kiemelésre kerül az óvodapedagógus szerepe, elfogadó, segítő, támogató attitűdje a gyermekekkel való kapcsolatában. Az óvoda minden dolgozója tisztában van a

fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez az óvoda minden tevékenységében megnyilvánul. Ezáltal az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, és az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak, a közösségi egészséges életvitelre.

A tevékenységközpontú nevelési program tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre, és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A feladatrendszer elemei:

- játék-és a tevékenységen keresztül biztosított ismeretszerzés
- szocializáció
- munkatevékenység
- szabadidős tevékenység.

Ez a négyes alappillér az UNESCO által készített felmérése szerint megegyezik az európai uniós elvárásokkal. Az unió 1997-ben végzett vizsgálata arra irányult, hogy milyen lesz, milyen legyen a XXI. Század oktatása (Oktatás rejtett kincs, 1997. 71-82. oldal)

Az UNESCO elemzésében az oktatás-nevelés 4 alappilléreként épp ezt a 4 tevékenységet nevezi meg.

Játék, tanulás = megtanulni megismerni
Szocializáció = megtanulni együtt élni másokkal
Munka = megtanulni dolgozni
Szabadidős tevékenység = megtanulni élni.

5.1. Játék, és tevékenységen keresztül biztosított ismeretszerzés

A gyermek alapvető, mindennapját átszövő tevékenysége a játék. Itt kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, élményeket. A játékot az óvónőnek tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamán. Jót és jól játszani! A gyermeki játék megfigyelése az óvónő feladata, hogy a játékot fel tudja használni a nevelési céljai elérése érdekében.

A szabad játéokra helyeződik a figyelem, az óvodapedagógus tudatos jelenlétének felelősségét hangsúlyozó elvárással. Az életre nevelés a játékból indul ki. Sok-sok időt kell biztosítani a gyermeknek az elmélyült játéokra.

A játék területén sikerült megvalósítani a program elvárásait. Sokféle játékeszköz van a csoportokban, amelyek alkalmasak a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésére is. A játékok többnyire fából készültek, alkalmasak pl. a finommotorika, gondolkodás, figyelem, megfigyelőképesség, kreativitás, érzékelés, észlelés, számolási készség fejlesztésére.

A játékos ismeretszerzésben feladatunk, hogy a gyermekek önként és örömmel vegyenek részt, valamint megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk őket. A

gyermeki tevékenységekben biztosítanunk kell a felfedezés lehetőségét, annak örömét.

Tapasztalataink szerint a gyerekek 90%-a önként és örömmel vesz részt a különböző játékos ismeretszerzési, tapasztalatszerzési tevékenységekben. Feladatunk, hogy a gyermeket a tevékenységben személyre szabott pozitív értékeléssel segítsük. Sokféle megközelítéssel, játékba ágyazva szerzik ismereteiket, tapasztalataikat. A játékon keresztül végig kísérhetjük a fejlődés jellemzőit az óvodáskor végére. Addigra kialakul érdeklődésük, önállóságuk, figyelmük, kitartásuk, lassan kezd kibontakozni személyiségük.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás), a szűkebb és tágabb környezet adta lehetőségek figyelembevételével, kihasználásával. Fokozottan figyelembe vesszük az inkluzív, integrált, interkulturális, halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek nevelését támogató szemléletet.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit, bevonva a megismerés folyamatába speciális területek oktatóit. (pl: múzeumpedagógus).
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, melyben saját teljesítőképességét is megismerhet.
- Az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi egyenlőségének támogatását segítő elvek érvényesítése.
- Hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése, személyre szabottan fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus illetve mentálhigiénés szakember bevonásával.

5.2. Társas, közösségi tevékenység, illetve az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutató jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység-társadalmi és egyéni-értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló,

felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdasága stb.) határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez figyelembe véve a hátrányos helyzetű, az inkluzív, integrált és interkulturális gyermekek nevelését. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából.

Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok közt kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogy mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkől kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakult. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás is társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, a szabad játék, az együttjátszás, a pedagógus irányításával szervezett komplex, a környező világ megismerésére irányuló tevékenységek rendszere is az együvé tartozás érzését erősítheti, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.

Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek se zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést,

egymás tevékenységére figyelést, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és a gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos igényeit és kívánságait, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és felnőttel való kapcsolatának egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintése.

Ez mindkét fél számára (szülő- óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Munkánk során figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot. Nagyobb hangsúlyt helyezünk az óvodai nevelést segítő intézményekkel történő együttműködésre (múzeumok, lovas parkok, BIO-farmok, állatkertek, civil szervezetek –rendőrség, mentőszolgálat, tűzoltóság).

A családokkal, szülőkkel való kapcsolat erősítését segítő családi napokat (élőutca) programokat (szelektív hulladékgyűjtés) szervezünk. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre, különös hangsúlyt fektetve a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az inkluzív, integrált, interkulturális gyermekek közösségbe való beilleszkedésére, elfogadtatására, a közösség egyenrangú tagjaként való részvételére.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban, szabad játékban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátászás együttlétezés képességének kialakítása, gyakorlása.
- Konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.

- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik iránt.

5.3. Szocializáció

A szocializációt illetően két, fő követelményünk van. Tanuljon meg a gyermek másokkal érintkezni, és együttműködni. A program négyes feladatrendszerrel megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlődéséhez. Ezt erősíti az általunk megtervezett és elfogadott egységes szokás-szabályrendszer, mely gyakorlati alkalmazása, elsajátítása hamar fogékonytá teszi a gyermekeket az elfogadott normák betartására. Kellő önbizalmat és önállóságot biztosít bármely tevékenység végzéséhez. Általa a demokratikus partneri viszony könnyen kialakítható. A kiemelt feladatok jól karbantarthatóak a szokás-szabályrendszer segítségével. Ez egyfajta biztonságérzetet ad felnőtteknek és gyermeknek egyaránt. Alkalmazkodók együttműködők lesznek gyerekekkel, felnőttel egyaránt.

5.4. Munkatevékenység

Az óvodai munka játékos jellegű, az életre való felkészülést szolgálja. Elsősorban az önállóságot erősíti a gyermekben. Az önkiszolgálás a naposi munka a csoportszellemet, kötelességtudatot fejleszt. Az életkor előre haladtával bővítjük a munkatevékenységhez szükséges eszközöket, nehezítjük feladataikat.

A kerti munkákhoz már nemcsak a levélsöprés, és gereblyezés tartozik, ez a munkatevékenység kiegészül a komposztálással, zöldséges- és virágoskert, a gyógy- és fűszernövények elültetésével, gondozásával, amelyekhez az eszközök biztosítottak (locsólókannák, ásók, gereblyék). A magunk által termesztett zöldségekből salátákat készítünk, amelyeket a gyermekek elfogyaszthatnak. Az óvoda udvarán és a madárbarát kertben madáretetőket helyeztünk el, a gyerekekkel együtt gondoskodunk a madarokról.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe.

Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztőhatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzés, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van, és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. Az óvoda felszereltségénél az eszközbeszerzésnél is figyelembe

vettük a gyermekmunka lehetőségeit, a gyermekek fizikai adottságait, terhelhetőségét, erőnlétét. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységet, mint a játékot, ha tiltásokkal, vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenységek a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt- a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá, a gyermekeknek egyéni képességeik figyelembe vételével nyújtunk segítséget. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munka konkrét tartalmát nem tartjuk szükségesnek körülhatárolni, hiszen attól függ, hol és milyen körülmények között működik az óvoda.

Mint ÖKO óvoda kiemelt feladatnak tekintjük a szűkebb környezetünk, (udvar, előtér, park, kiskert) ápolását, gondozását. A biokertben végzett gyermekmunka az a terület, ahol az értékteremtés megtapasztalható. Tavasztól ősziig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismereteket szereznek a gyermekek.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban

- minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet,
- a pedagógus vegye figyelembe, hogy a gyermekek milyen családi háttérrel rendelkeznek, milyen kulturális környezetből kerültek óvodába. Különös hangsúlyt fektessenek az integrált és interkulturális gyermekek munkatevékenységbe való bevonására,
- folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket,
- a munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket,
- adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban,
- arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat.

5.5. Szabadidős tevékenység

Sajátos módja a gyermeki önkifejezésnek, öntevékenységnek. Célja megtanítani a gyereket arra, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló idővel. Fontos feladatunk, hogy a sokféle felkínált lehetőségéből a gyermek saját maga választhasson tevékenységet. Legyen minél nagyobb mozgásteret a gyerekeknek úgy a teremben, mint az udvaron.

A napirend, mely rugalmasan alkalmazkodik a különböző tevékenységekhez, biztosítja a szabadidőt is a gyermeknek. Ez a tevékenység leginkább délután tud teret engedni a gyermeki fantáziának. Számunkra a szabadidő arra is jó, hogy mikro csoportos formában egyéni fejlesztéseket végezhessünk a gyerekekkel.

A szabadidő igazi tartalma: termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős pedagógus által felügyelt, irányított tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni. Az óvodában persze sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek.

Természetesen nem csak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nem csak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével, (pl: az udvaron mindenki, mindenhol játszhat, nincs csoporthatár) kitágítjuk a gyermek élet-és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését.

Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek tevékenykedtetésére, a halmozottan hátrányos, hátrányos helyzetű, integrált, interkulturális gyermekek közösségbe való bevonására.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében

- keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek, különös tekintettel a szabad játéokra,
- a választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változások lehetőségét és szükségességét, mindig figyelembe véve a csoport összetételét,
- egyszerű, saját maga és a gyermek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését,
- az egész nap folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére, figyelembe véve a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, integrált és interkulturális gyermekek differenciálását.

6. A komplex foglalkozások rendszere

6.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

6.1.1. Anyanyelv

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat. Az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közti kommunikációnak. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, mely áthatja az egész napot, átöleli az egész nevelési folyamatot. A kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- a nevelő tevékenység szerves része. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére fordítunk kiemelt figyelmet. A beszédfejlesztés a nyugodt, derűs légkör kialakításával sikeres alapokon nyugszik. A program sokféle beszédlehetőséget kínál a gyerekek számára. Beszédüket meghatározza az otthoni intellektuális milió, nyelvi környezet, innen kell tehát kiindulnia a fejlesztésnek. Feladatunk a gyermek egyéni fejlettségi szintjének felmérése és minél több beszédhelyzet biztosítása. A gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. A jó pedagógiai attitűdű csoportban a gyerekek gyorsan és könnyen feloldódnak, ezért szívesen és gyakran beszélnek. Óvónőink tiszta, példamutató beszéde mintát nyújt, ösztönzi a gyermekeket a jó artikulációra, választékos önkifejezésre. A nehezen beszélő gyermekeket a logopédus segítségével mérjük fel és az ő foglalkozása, tanácsa szerint fejlesztjük tovább az adott gyermeket.

6.1.2. Környező világ mennyiségi, formai megismerésére nevelés.

A matematikai ismeretszerzés a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve választékos formában valósul meg. Elsősorban a spontán, játékos tapasztalatszerzésre helyezzük a hangsúlyt. Az óvónő mikro csoportos formában, megfelelő motivációs eszközökkel szerzetteti az első tapasztalatokat. A matematikai nevelés tartalma a gyermeket körülvevő valóság mennyiségi és térbeli viszonyait, formáit, természetes napi szituációkban foglalja magába (megfigyelések).

A kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A matematikai nevelés terén 2 életkori szintet jelölünk meg:

Első szint: bevezetés a matematikába. Ez általában a gyermekek 5 éves koráig tart. Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

Második szint: az intenzív fejlesztés szakasza – 5-6-7 éves korban. Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

A komplex tevékenységek alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük. A belső érdeklődésből fakadó tevékenykedés mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét.

A matematikai nevelés tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, probléma megoldás) észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére.

Óvodai játéktárunk sokféle matematikai tapasztalatszerzésére alkalmas. Ezek felkeltik a gyermek érdeklődését, közvetlen manipulációra készítve őket. Így szerezhetnek sikerélményeken keresztül ismereteket, majd így alakulnak ki a matematikai készségek, képességek. A matematikai képességek fejlesztését mindig játékos formában, játékba ágyazva, észrevétlenül valósítjuk meg.

7. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

7.1. Természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés

A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Környezettudatos magatartás és szemlélet megalapozása:

- Nevelési programunk kiemelten kezeli a környezeti nevelést, erre építjük a fejlődést elősegítő tevékenységeket.
- Helyzetelemzést és helyi környezetvédelmi programot készítünk.

A nevelőmunka tervezésében megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

A helyi célok, feladatok megfogalmazásában helyet kap:

- fűszer és madárbarát kert kialakítása és ápolása
- természetes anyagok előnyben részesítése (játékok, eszközök)
- szelektív hulladékgyűjtés
- helyi komposztálás és felhasználása a fűszer és madárbarát kertben
- fák védelme, faültetés, fák, bokrok gondozása
- megemlékezés a jeles napokra
 - takarítási világnap szeptember 23.
 - állatok világnapja október 05.
 - víz napja március 22.
 - föld napja április 22.
 - madarak és fák napja május 10.
 - környezetvédelmi világnap június 05.
- egészséges életmód, táplálkozás
- energiatakarékosság a hétköznapi életben- helyi szinten és a családban

A tevékenységközpontú program célja, hogy a gyerekek segítséget nyújtson a világ megismeréséhez, megértéséhez. Ehhez sok közvetlen megfigyelésre, tapasztalatszerzésre van szükségük. A tapasztalatszerzés, mindig a valódi környezetben történik. Legtöbbször az óvoda udvarán, vagy az óvoda környékén tett séták, irányított megfigyelések alkalmával. Ezen kívül szervezünk egyéb, az óvoda környékén nem megfigyelhető élményszerző kirándulásokat is.

Ez a módszer maximálisan felkelti a gyerekek érdeklődését. Lehetőséget kapnak az önálló véleménynyilvánításra. Újra élük az óvodában mindazt, amit a mindennapokban megtapasztalnak a családban, és a szűkebb és tágabb környezetükben.

Kiemelt fontosságú témakörként kezeljük a környezetvédelmet, az egészséges életmód és táplálkozás fontosságát, az energiatakarékos háztartásokat, a biogazdálkodásból származó bio élelmiszerek jelentőségét a mindennapokban. Ehhez szeretnénk megnyerni minél több család hatékony támogatását.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését segítő pedagógiai attitűd megléte a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- olyan feltételek megteremtése, mely lehetővé teszi a tapasztalatszerzést természetes környezetben.

7.2. Művészeti tevékenységek

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat, egy szép színes könyv nézegetése mind esztétikai élményt jelenthet. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó, tiszta, rendezett folyosó és csoportszoba vegye körül a gyermeket. Az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre. A művészet nem más, mint a világ megismerése saját nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül.

Mindig arra törekedünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg, elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt maga a gyermek kéri és igényli. A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek vannak ötletei, aki a problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, önmagát, új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember.

Az óvodás korban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását, elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

A művészeti tevékenység fogalom rendkívül sokrétű, összetett. Ebbe a fogalomkörbe a mese –vers, bábozás, dramatizálás, ének, zene, énekes játék, a tánc, rajzolás, mintázás, kézi munka, agyagozás, barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek közül a nap folyamán bármikor választhatnak a gyermekek, játékidőben, szabadidőben egyaránt.

7.2.1. Verselés- mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mese és a vers az anyanyelv közegén át, emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését.

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a nap mint nap többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek, ami a kisgyermek beszédfejlődésének elmaradhatatlan eleme.

Ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével, a gyermeknek érzéki- érzelmi-élményeket adnak. A mese, vers anyaga változatos, gerincét a magyar népmese, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése adja. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás a belső képvilágot jeleníti meg. Ez a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, hogy eljátszhassák a nekik tetsző meséket. Az önkifejezést, az irodalmi élmények feldolgozását, segítjük elő mozgással vagy különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Amikor már a gyerekek képesek az önálló szövegmondásra, lehetőséget teremtünk a számukra a megnyilatkozásra. Bábo, fejdíszek, ruha kiegészítők segítik az önálló mesélés, a bátrabb magabiztosabb önkifejezést.

7.2.2. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Ez a tevékenységi forma a gyerekek kedvence. Az óvodások rajzaiban megjelenik képzeletük és a világról alkotott ismereteik. A feladat elsősorban az, hogy egész nap folyamán biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. Maga a tevékenység fontos, és ennek az öröme, hogy alkottak valamit, hogy dicséretet kaptak érte, vagy szüleit lephetik meg egy újabb jól sikerült aprósággal. Az archaikus anyagokkal való találkozás a fantázia szintjén bármilyen egyéb tevékenységnél jobban kapcsolódik a gyermekhez, gyakran félelmei, szorongása feldolgozását is könnyűvé teszi. A gyermekek számára megszokott és elérhető

helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat.

Az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képesség alakulását.

“Az ábrázoló tevékenység nagy jelentőséggel bír a központi idegrendszer, az agy, a szem és a kézmozgások fejlődésében. A kéz finommotorikájának fejlettsége szoros összefüggésben van a gondolkodási funkciók kibontakozásával és differenciálódásával. Az emberiség ma új vizuális kultúra megteremtésén fáradozik, így korunkban a kreatív képi látásnak egyre nagyobb jelentősége, szerepe és tere van már az emberi élet mindennapjaiban is.”¹

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei. A gyermekek által megérthető események, ünnepek, melyek közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek.

Az óvodáskorú gyermekeknek szükségük van minél több technika elsajátításának, a kedvelt tevékenységek ismétlésének lehetőségére, az iskolaérettséghez szükséges készségek és képességek megalapozására, fejlesztésére, önbizalmuk, önértékelésük növekedésére.

7.2.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, a népi gyermekdalok, énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az ének zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a mesélés.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. Célunk a magyar néphagyomány megőrzése, az élményt nyújtó közös éneklés, körjátékozás, gyermektánc megismertetése, zenei képességek fejlesztése. A gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, ezáltal formáljuk zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az énekes népi játékok és az igényesen megválogatott kortárs művészeti alkotások, fontos eszközzel szolgálnak a gyermek zenei képességeinek, zenei kreativitásának alakításában. Elegendő helyet és időt mindig tudunk biztosítani a zenei tevékenység gyakorlásához. Sokféle új, népi és hagyományos hangszerünk van, melyeket az utóbbi években szereztünk be. Eszköztárunk folyamatos bővítésére törekszünk.

7.3. Mozgás

A testi képességek fejlesztése a tevékenységközpontú program lényeges eleme. A 3-7 éves korú gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő

¹ Feuer Mária: A gyermekrajzok fejlődéslélektana. Akadémia Kiadó 2000.

aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. A mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű rendszeres testmozgással, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő mozgásos játékokkal, és feladatokkal biztosítjuk a gyermekek egészséges életmódjának kialakulását, ami eszköze a pszicho motoros képességek, és készségek kialakításának, formálásának, és fejlesztésének is.

A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet.

A természet erőivel –napfény, levegő, víz- történő edzés kedvező hatását nem szabad figyelmen kívül hagyni. Maximálisan biztosítani kell a teremben és a szabadlevegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, szervezett formában és spontán mozgáslehetőségeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

A felújított óvoda jól felszerelt tornateremmel bővült, így a gyermekek szabad szervezett mozgáskoordinációját, erő egyensúly érzékét tudatosan fejleszthetjük. Nagy gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára és arra, hogy könnyen elérhetőek legyenek. Sokat vagyunk a szabadban a jól felszerelt óvoda udvar is lehetőséget biztosít a gyermek önkifejezésének, mozgásigényének, szabad játékanak. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus és a gyermekcsoport együttműködésére ad lehetőséget. Az aszfaltozott részen kerékpározás, gokartozás közben ismerkedhetnek az alapvető közlekedési szabályokkal. A megfelelő füves területen a gyerekek örömmel gurulhatnak, mászhatnak, kúszhatnak még futó versenyre is van lehetőség. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására.

A spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységeket. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére.

7.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A zavartalan iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges, hogy az eredményes iskolai munka sikerélmény eléréséhez vezessen.

Testi (biológiai, szomatikus) érettség:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Lelki (pszichés) működések érettsége:

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus eltérésnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, születési helyét, idejét, szülei nevét, óvodáját felismeri a napszakokat; ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális érettség

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolat-teremtésre, felnőttel és gyermektársaival.

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértés megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg; kitarásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

8. A nevelés tervezése és időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyerekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

A nevelés és tapasztalatszerzés tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A négyes feladatrendszerből kiindulva kezdjük el megtervezni a gyermeki tevékenységeket és a szükséges fejlesztéseket. Konkrét formában kéthetente tervezünk, mert így nyílnak lehetőségek a tudás elmélyítésére, de teret adunk a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalataik nevelőmunkában való felhasználásra. Tervezésnél a sokoldalú gyakorlatra, különböző nézőpontból való megközelítésre kerül a hangsúly. Inkább kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. Kiemelten fontosnak tartjuk az egészséges életmódra és a környezetvédelemre nevelést.

A fejlesztést differenciáltan végezzük. Lehetőség szerint kiscsoportos formában, mindig cselekvés közben, érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek. Az óvoda feladata hogy a gyengébb képességű gyerekeket felzárkóztassa, viszont a kiemelkedő képességű gyerekeket felismerje, és fejlődésüket biztosítsa.

Az óvodai tanulás tevékenységekben megvalósuló tanulást jelent. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásukon, az óvoda pedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, a komplexitás keretében, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás formái az óvodában:

- az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati probléma megoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív egyéni, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Óvodánkban a kompetencia alapú neveléshez biztosított a kapcsolódó eszközrendszer.

A nevelés időkereteit az óvodapedagógus alakítja ki. A napirend kiemelkedő feladata az elegendő játékidő biztosítása, időjárásnak megfelelően az udvaron és a csoportban egyaránt. Kiszámítható óvodai környezetet, nyugalmat, biztonságot jelent a gyermekek számára, mert a tevékenységek viszonylag azonos időben történnek és igazodnak az egyéni szükségletekhez. A heti és napirendek a csoportok dokumentációiban (csoportnaplók) találhatóak.

A heti rend a folyamatosságot, a rendszerességet segíti elő. Lehetőséget nyújt a szokás-szabály rendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek a jó napirendet folyamatosság, és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvoda pedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések, dokumentumok szolgálják.

8.1. A pedagógus által vezetett egyéb tanügy-igazgatási dokumentumok

A Csoportnapló és Felvételi –és mulasztási napló és a Fejlődési napló

- A napirend és a heti rend összeállítása és egyeztetése, illetve összehangolása.
- Rugalmas napirend mellett párhuzamos tevékenységek lehetőségének biztosítása.
- Nevelőmunka tervezése és értékelése.
- A komplex foglalkozások (tanulás) tervezése heti időkeretben.
- Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció (Fejlődési napló) vezetése évente 2 alkalommal.
- A szülők folyamatos tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és javaslattevél a fejlődés elősegítéséhez szükséges fejlesztési feladatokról.

9. Sajátos feladatok

9.1. Gyermekvédelem

Minden óvónő feladata a rábízott gyerek és szülei jogainak figyelembevétele, maximális tiszteletben tartása, a hiányzó szülői gondoskodás pótlása (egyéni bánásmód) és a veszélyeztetett valamint hátrányos helyzetű gyerekek figyelemmel kísérése. Szükség esetén kapcsolat felvétel a gyermekvédelmi felelőssel, családsegítővel.

A gyermekvédelmi felelős éves rendszerességgel tervezi a gyermekvédelmi munkát. Az ő feladata a krízis helyzetben lévő családok, gyerekek segítése (családlátogatás a családsegítővel, ruhagyűjtés, játékgyűjtés, felvilágosítás a családsegítő munkájáról, stb).

A „gyermek jogok az óvodában” - azt jelenti, hogy a gyermek érdeke mindenképp felett áll. A gyermekjogi törvény értelmezését az óvodai környezetben a következők alkotják.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy:

- a saját ritmusa szerint éljen
- ne legyen mindig tökéletes
- olyannak fogadják el, amilyen
- ne bánjanak vele felelőtlenül
- tisztában legyen lehetőségeivel
- személyiségét tiszteletben tartsák, és joga van az emberi méltósághoz.

Továbbá joga van:

- a términimumhoz
- az elismeréshez és dicsérethez
- az érzelmi biztonsághoz és a bizalomhoz
- a kiteljesedéshez és a felelősségvállaláshoz
- a sikerhez és a hibázáshoz
- az alkotáshoz és feltaláláshoz, kísérletezéshez
- a kommunikációhoz és az önkifejezéshez
- az esztétikai érzelmekhez.

Ezeket az elveket valljuk mindennapi munkánk során.

9.2. Az ellenőrzés-értékelés

9.2.1. A gyermekek értékelése

Minden gyermek számára fejlődési naplót vezetünk. Az első értékelés a beszoktatási idő végén történik, azaz a bemeneti állapotot tükrözi, (milyen a gyerek), majd legközelebb évente kétszer írunk feljegyzést a gyermekről, (mennyit és miben fejlődött) – adott szempontsor alapján. Így a bemenettől a kimenetig nyomon követhetővé válna az egyes gyerekek fejlődése saját magukhoz képest.

10.2.2. A felülvizsgálat eredménye

A programot folyamatosan figyelemmel kísértük évente értékeltük. Ellenőrzését, minőségbiztosítási szempontokból végeztük 2003. szeptemberig. 2003. októberétől a minőségirányítási program, illetve rendszer kívánalmainak figyelembevételével vizsgáljuk felül. Az itt feltárt eredmények és eredménytelenségek kitűnő alkalmat biztosítanak számunkra az átgondolt továbbfejlesztési lehetőségekhez.

Az elégedettségmérés eredményei azt mutatják, hogy a szülők elismerik munkánkat, elégedettek gyermekeik fejlődésével. A gyerekek szeretik az itt dolgozókat, szeretnek óvodánkba járni. Az elmúlt 5 évben tárgyi feltételeink látványos, célorientált fejlődése, személyi feltételek stabilizálódása, tükrözi nevelőtestületünket, hogy szakmailag jól felkészült, fejlődőképes és fejlődni vágyó pedagógusok alkotják.

A tevékenységközpontú program adoptált változata, vizsgálataink alapján bevált, helyi adottságainkat figyelembe véve, jól használható, nem kívánunk jelentős módosításokat végrehajtani.

Esélyegyenlőségi intézkedési terv

1. Helyzetelemzés

1/1. Az óvodában 270 gyermek részesülhet ellátásban. 100%-os étkezési támogatást (ingyenességet) azok kaphatnak, akik rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek; 50%-os kedvezményt a nagycsaládosok, illetve az igazoltan tartósan beteg gyermekek kaphatnak.

1/2. Az intézményben 9 gyermekcsoportban történik a nevelés megszervezése. A csoportok szerkezete: vegyes. Az alapvető adatokból kitűnik, hogy az intézmény nem folytat sem a sajátos nevelési igényű, sem a HHH gyermekeket tekintve szegregált oktatást-, szervezési gyakorlatot.

1/3. Fejlesztő pedagógus évente felméri az iskolaköteles korúakat. Heti 2 alkalommal logopédus foglalkozik a gyermekekkel. Az intézmény pedagógiai programja minden gyermek számára megfelelő fejlesztést biztosít. A HHH gyermekek részére is biztosított a programban meghatározott fejlesztés, illetve az intézmény egyéb szolgáltatásai.

1/4. Az intézmény a hátrányos helyzetű gyermekek számának növekedése miatt fejlesztő pedagógus státusz létrehozását tartja szükségesnek.

- Az egészséges életmód kialakítása, a testi edzettség, egészség megóvása.
- Az érzelmi nevelés a gyermekek megismerő kommunikációs és kreatív képességeinek fejlesztése, egyéni sajátosságuk figyelembe vételével.
- Hagyományok, nemzeti- és nemzetiségi hagyományok ápolása.
- A gyermek közösségi életre való felkészítése, a tolerancia megtanulása, a másság elfogadása.
- Kiemelt célként fogalmazza meg a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését.
- Biztosítja az intézményen belül a szegregáció mentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését.

1/5. Az óvodánk tevékenységközpontú programja megfelel az esélyegyenlőségi szempontoknak, az egyéni bánásmód érvényesítésével. Az intézmény változatos és korszerű módszereket alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy a HHH gyermekek felzárkózzanak képességeikhez mérten.

1/6. Az intézménybe beíratott óvodás korú gyermekek létszáma a városrészünk dinamikus fejlődése miatt növekvő tendenciát mutat.

1/7. Az intézmény nyitott és együttműködő a szakmai és társadalmi kapcsolatrendszerében a HHH gyerekek támogatása érdekében.

- Családsegítő és Gyermekvédelmi Szolgálat
- Védőnői Szakszolgálat
- Külső fejlesztő pedagógus

- Logopédus
- Általános Iskola

2. Az intézkedési terv célja

Az esélyegyenlőségi programnak alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregáció mentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az intézmény biztosítsa a szolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférést és helyezzen hangsúlyt az esélyteremtésre, a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálására.

Kiemelt figyelmet kell fordítani:

- a beiratkozásnál, felvételnél,
- az oktató- nevelőmunka során,
- a gyerekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- a humán erőforrás fejlesztésében,
- pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség építésében.

3. Kötelezettségek és felelősség

3/1. Az intézmény vezetője felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, a szülők, és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen az intézmény esélyegyenlőségi programja, ismerjék és kövessék a benn foglaltakat. Az intézmény dolgozói kapják meg a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tenni a szükséges lépéseket. Az elfogadott programot az intézményben jól látható helyen függeszték ki, a tanévnyitó értekezleten annak tartalmát ismertesse az intézményvezető.

3/2. Az intézmény vezetője felelős az esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, az egyenlő bánásmód elvét sértő esetek kivizsgálásáért.

3/3. A nevelőtestület minden tagja felelős, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítse, közreműködjön annak megvalósításában. Az esélyegyenlőség sérülésének esetét jelezze a felettesének.

4. Akcióterv

4/1. Az azonnali beavatkozást igénylő folyamatok a következők.

- Minden olyan helyzet és eljárás, ami a hatályos törvényeknek nem megfelelő (különös tekintettel a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire). Minden, az adatok vizsgálatát követően beazonosított szegregált nevelési és oktatásszervezési gyakorlat, amely alapvetően sérti az esélyegyenlőség elvét, és korlátozza a HHH gyermekek oktatási sikerességét.
- Ha igazolódik az intézmény nyújtotta bármely oktatási szolgáltatáshoz (pl: kezdeményezéseken, szervezett rendezvényeken, egyéb programokon), az intézményben biztosított oktatási feltételekhez, (ismereteket közlő, egyéni fejlesztést segítő egyéb eszközök) nem biztosítottak a HHH gyermekek részére. Ilyen eljárást azonnal jelenteni kell az illetékes felelősnek.

4/2. Akcióterv ütemezése

Helyzetelemzés	Cél	Intézkedés	Felelős	Határidő	Indikátor rövidtávon (1 é)	Indikátor középtávon (3 év)	Indikátor hosszútávon (6 év)
Az óvoda épületének, állagának megóvása, bővítése.	Az intézmény folyamatosan alkalmas legyen az oktató-nevelőmunkára.	Rendszeres karban tartás, felújítás, a bővítés tervezése.	Fenntartó	Folyamatos	Az éves költségvetés tartalmaz felújítást, a bővítési terv elkészült	Folyamatos a felújítás, karbantartás, építkezés	Az épület bővítése, felújítása befejeződik
A hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű feltérképezése	Váljék ismertté valamennyi SNI gyermek, hogy a jogszabálynak megfelelő speciális ellátásuk minél korábbi időponttól biztosítható legyen.	Az intézmény kezdeményezze az érintett gyermekek szakértői vizsgálatát. A szakvélemények alapján szervezzék meg számukra a jogszabálynak megfelelő ellátást.	Intézményvezető	2009. 09. 01.-től folyamatos	Az intézmény javaslata alapján sor kerül a gyermekek szakértői vizsgálatára	A szakértői vizsgálatok és diagnózis alapján ismertté vált SNI gyermekek részére biztosított speciális ellátást	A szakértői vizsgálatok és diagnózis alapján ismertté vált SNI gyermekek részére biztosított speciális ellátást
A harmadik évet betöltött valamennyi HHH gyermek óvodai elhelyezésére sor kerülhessen.	A HHH gyermekek minél korábbi bekapcsolása az intézményes nevelésbe, a fejlesztésük megkezdése.	A szülők, gondviselő meggyőzése az óvodai fejlesztés fontosságáról, intézkedés kezdeményezése, a beóvodázás segítésére.	Intézményvezető.	2009. 09. 01.-től folyamatosan	Ismertté váljanak azok a családok, ahol 3. évet betöltött HHH gyermek él. Intézkedés megkezdése.	Az érintett korosztályhoz tartozó HHH gyermekek teljes körű beóvodázása.	Az érintett korosztályhoz tartozó HHH gyermekek teljes körű beóvodázása.

Helyzetelemzés	Cél	Intézkedés	Felelős	Határidő	Indikátor rövidtávon (1 é)	Indikátor középtávon (3 év)	Indikátor hosszútávon (6 év)
Az intézmény csoportjaiban legyen kiegyenlített a HHH helyzetű gyermekek aránya.	Esélyegyenlőségi feltételként valósuljon meg a HHH gyermekek kiegyenlített elhelyezése. Nevelési, oktatási feltételek egyenlő biztosítása.	Az óvodai beiratkozásokkor a körzethatárok, illetve a jogszabályban meghatározottak érvényesítése.	Intézményvezető.	2009/2010-es tanévtől folyamatos	Óvodai felvételnél a csoportba helyezésnél érvényesülnek a jogszabályban meghatározottak.	Évenkénti helyzetelemzés, a szükséges korrekciós intézkedések megtétele.	Évenkénti helyzetelemzés a szükséges Korrekciós Intézkedések megtétele.
Az óvoda nevelőtestülete megfelelő tudással rendelkezzen a HHH gyermekek megfelelő fejlesztésére.	Az óvoda pedagógusai továbbképzéseken, és önképzéseken vegyenek részt.	Továbbképzésre kötelezettek felmérése, beiskolázása.	Intézményvezető.	2013-as tanévtől folyamatos	A továbbképzési tervbe tervezett továbbképzések.	A továbbképzési tervben tervezett továbbképzések.	A továbbképzési tervben tervezett szakképzés elvégzése.

5. Megvalósítás

Az intézmény megvalósítja a fenntartó Vecsés Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Programjában rá vonatkozó intézkedéseket. Figyelemmel kíséri a területrészen élő HHH gyermekek helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti intézményekkel. Részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében.

Az intézmény vezetőjén keresztül az érzékelt problémák alapján javaslatot tesz a fenntartónak a HHH gyermekek esélyegyenlőségének javítása céljából.

Az intézmény belső esélyegyenlőségi monitoring rendszert működtet, lehetőséget biztosít az esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos panasztételre.

Az intézmény biztosítja és évente megvizsgálja, hogy minden működésére, pedagógiai munkájára vonatkozó iránymutatásba, (pedagógiai programba és az intézményi minőségirányítási programba) beépüljenek és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségek és célkitűzések.

Értékeli és beépíti jelen program ellenőrzése, éves monitoringja során szerzett információkat, tapasztalatokat a következő időszak esélyegyenlőségi programjába.

Az intézmény biztosítja az óvodapedagógusok felkészítését, folyamatos továbbképzését.

6. Monitoring és nyilvánosság

Az intézmény folyamatosan belső monitoring rendszerben rögzíti a hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét érintő főbb változásokat. Vizsgálja jelen program végrehajtását, dokumentálja jelen programmal kapcsolatos javaslatokat a szülők, a fenntartó, a társintézmények részéről.

A nyilvánosságról a fenntartó gondoskodik, a helyi médiában, elektronikus formában az Önkormányzat honlapján.

Az intézmény az éves monitoring jelentést az intézményi faliújságra, vagy más az intézmény területén található nyilvános és jól látható helyre kihelyezi.

A programot a szülők kérésére tanulmányozás céljából elérhetővé kell tenni.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKOK

A **Tündéerkert Óvoda** nevelőtestülete a jelen Nevelési Programot a 2015.február 19. napján tartott határozatképes ülésén át nem ruházható jogkörében meghozott határozatával, 100%-os igenlő szavazattal **elfogadta**. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai a mellékelt jegyzőkönyvi kivonat és az ahhoz tartozó jelenléti ív aláírásával tanúsítják.

Vecsés, 2015. február 19.

.....
intézményvezető

A Nevelési Programot az **óvodai szülői szervezete** véleményezte és elfogadásra javasolja.

Vecsés, 2015. február 19.

.....
SZMK elnöke

Jóváhagyta:

A **Tündéerkert Óvoda** Nevelési Programját **Vecsés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete** a 2015. napján meghozotthatározatával **hagyta jóvá**.

Vecsés, 2015.

.....
polgármester